

DOI: 10.31866/2410-1176.42.2020.207630

УДК 792.82(477)"19/20"

**ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО
БАЛЕТНОГО ТЕАТРУ
КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.:
ТВОРЧИЙ ДОРОБОК
СЕРГІЯ БОНДУРА**

Легка Світлана Андріївна
Кандидат історичних наук,
ORCID: 0000-0002-1786-1160,
e-mail: legka@salshow.kiev.ua,
Київський національний університет
культури і мистецтва,
вул. Євгена Коновальця, 36, Київ, Україна, 01133

Мета статті полягає у вивченні творчої спадщини танцівника, педагога й балетмейстера Сергія Бондура, який стояв біля джерел формування сценічного репертуару кількох українських театрів. Методологія роботи включає використання таких методів дослідження: мистецтвознавчого, культурно-історичного, системного, типологічного, порівняльного, художньо-стилістичного аналізу. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ньому вперше детально розкрито творчу біографію С. Бондура, визначено основні етапи його сценічного шляху, проаналізовано найвідоміші ролі, розглянуто балетмейстерський та педагогічний доробок. Висновки. Творчий внесок українського танцівника Сергія Бондура в розвиток вітчизняного балетного театру кінця ХХ–ХХІ ст. полягає у: створенні ним високотехнічних й глибоко художніх образів на сценах провідних театрів України (Львівського державного академічного театру опери та балету імені Івана Франка, Київського державного музичного театру для дітей та юнацтва), які ввійшли в історію українського балету як зразки справжнього сценічного мистецтва; співпраці із багатьма відомими балетмейстерами – В. Литвиновим, Г. Ковтуном, В. Ковтуном, О. Виноградовим, О. Ратманським та іншими хореографами; формуванні балетмейстерського доробку, який складається з концертних номерів, хореографічних мініатюр, моноспектаклів та повноцінних вистав, де випробували власні сили і студенти та молоді українські артисти, і відомі вітчизняні балетні солісти; накопиченні значного педагогічного досвіду, який допомагає артистові виховувати нове покоління українських танцівників.

Ключові слова: Сергій Бондур; український балетний театр; класичний танець; мистецтво балетмейстера

Вступ

Впродовж усієї історії розвитку українського балету театрознавці неодноразово відзначали, що існує певна категорія танцівників, для яких балет – це не лише витончене сценічне мистецтво, а і їхнє життя, у якому навколо театру та його сцени зосереджуються всі думки, почуття, бажання й прагнення. Такі артисти не уявляють свого існування поза царством Терпсіхори. Саме до таких професіоналів, наших сучасників, варто віднести народного артиста України, відомого танцівника Сергія Олексійовича Бондура. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю залучення до наукового обговорення нової мистецтвознавчої інформації, пов'язаної із творчим доробком провідних постатей українського балетного театру кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчив, що зазначена проблематика в науковій площині розглядається вперше. До цього відомості щодо сценічного доробку та інших творчих досягнень С. Бондура можна було віднайти в балетознавчих рецензіях радянських мистецтвознавців, які друкувалися переважно на шпальтах вітчизняних часописів «Культура і життя», «Театрально-концертний Київ», «Молода гвардія». Серед таких критичних відгуків назвемо публікації Г. Конькової (1988), С. Мамаєва (1986), Т. Марковської (1989), О. Шагаєвої (1989) тощо. У наукових розвідках пострадянських дослідників згадки про артистичну творчість і педагогічну й балетмейстерську діяльність С. Бондура можна знайти в статтях та монографіях С. Бордуна (1999), О. Зінич (2014), Є. Коваленко (2013), В. Коскіна (2007), А. Підлипської (2011), Ю. Станішевського (2003; 2008), І. Цебенко (2000), І. Чубасової (2002).

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що в ньому вперше детально розкрито творчу біографію С. Бондура, з'ясовано основні етапи сценічного шляху митця, проаналізовано його найвідоміші ролі, розглянуто балетмейстерський та педагогічний доробок.

Мета статті

Мета статті полягає у вивченні творчої спадщини танцівника, педагога й балетмейстера Сергія Бондура, який стояв біля джерел формування сценічного репертуару кількох українських театрів.

Виклад матеріалу дослідження

Народився Сергій Бондур у сім'ї військового в місті Черкаси в 1964 р. Хореографічну освіту талановитий юнак здобув у Київському хореографічному училищі в класах у Романа Зубова, Ігоря Єсаулова, Валерія Парсегова. Навчанням сприяли прекрасні дані, якими природа наділила талановитого хлопця – надзвичайна пластичність, високий зріст, ефектна сценічна зовнішність, артистизм, акторська виразність. С. Бондур пригадував, що в училищі панувала творча й піднесена атмосфера. Проте, незважаючи на «червоний» диплом «з відзнакою», до Київського державного академічного театру опери та балету імені Т. Шевченка успішний випускник не потрапив, адже не мав київської прописки (Коскін, 2007).

Отже, одразу після випуску в 1982 р. молодий артист поїхав до Львова, де його було прийнято в балетну трупу Державного академічного театру опери та балету ім. І. Франка (тепер – Львівський національний академічний театр опери та балету ім. С. Крушельницької). На той час там працювали відомі майстри балетної сцени: Євгенія Костишева, Анатолій Кучерук, Юрій Карлін. У Львові молодий танцівник за традицією розпочав свою сценічну кар'єру з кордебалету, потім перейшов до партій другого плану: Блазень («Лебедине озеро» П. Чайковського), Бог («Створення світу» А. Петрова), Паріс («Лілея» К. Данькевича), Гармодій («Спартак» А. Хачатуряна), Вітер («Пори року» О. Родіна) тощо. Підвищенням професійного рівня молодого танцівника опікувався досвідчений майстер сцени А. Кучерук, який суттєво вплинув на формування творчої особистості С. Бондура.

У 1984 р. С. Бондур залишив Львів і повернувся до Києва. Там на той час організовувався новий молодий балетний колектив Державного музичного театру для дітей та юнацтва, який мав значні перспективи й амбітні плани. У новій балетній трупі С. Бондур значно розширив репертуар власних ролей: він насамперед взяв участь одразу в трьох па-де-де у виставі «Шедеври світової балетної класики», яка складалася з уривків славнозвісних балетних постановок А. Бурнонвіля, А. Сен-Леона, М. Легара та «Арлекинаді» Ц. Пуні (хореографія М. Петіпа) в постановці ленінградського балетмейстера Олега Виноградова. Класика завжди була мірилом високого професіоналізму танцівника й джерелом для натхнення. Про участь у виставах О. Виноградова С. Бондур згодом розповідав: «Класичний репертуар необхідний будь-якому балетному колективу. Саме з того, наскільки успішно долає трупа труднощі класичної хореографії, можна скласти враження про її професійну майстерність і творчу зрілість. Тому ці вистави мали <...> для мене особисто, дуже важливе значення» (Жонькова, 1988, с. 12).

Отже, Державний музичний театр для дітей та юнацтва отримав високопрофесійного й глибоко мислячого митця; танцівник, своєю чергою, зміг вільно виявити власні непересічні акторські й пластичні здібності в розмаїтому репертуарі театру, який став для нього справжньою творчою лабораторією. Згодом перелік ролей С. Бондура поповнився новими сольними балетними партіями: Іванко («Горбоконики» Р. Щедрина), П'єро («Комедіанти» на музику Д. Кабалевського), Меннерс («Червоні вітрила» В. Юровського), Ватажок лебедів («Гадке каченя» О. Петрової, І. Цислюкевича, А. Микити), Вожак («Панночка і Хуліган» Д. Шостаковича), а також Головний буржуїн («Хлопчиш-Кибальчиш» М. Сильванського) про який мистецтвознавці писали, що він концентрував на собі увагу надзвичайною злобною елегантністю на межі потворності, всемогутністю цинізму, в якому страшне й смішне співіснували доволі органічно (Мамаєв, 1986, с. 12).

Варто зазначити, що негативних персонажів значно важче втілювати на сцені, ніж позитивних, романтичних і піднесених. У С. Бондура всі «злодії» ставали напрочуд несхожими, не трафаретними. Постійно перебуваючи в акторському пошуку, танцівник доволі сміливо демонстрував у виставах гострохарактерні ролі. Таким, наприклад, став зухвалий шинкар Меннерс із «Червоних вітрил». Про сценічне втілення цього образу балетознавці зазначали, що рухи С. Бондура були вугласті, конвульсійні: різкість рухів, п'яна веселість, що доходить до блюзнірства над Асоллю, розкривали душевну порожнечу та моральну убогість персонажа (Марковська, 1989, с. 3).

Не менш масштабним вийшов у С. Бондура Ватажок із балету «Панночка і Хуліган», де артист не обмежився лише створенням ефектного зовнішнього малюнка, а неначе «зазирнув» у темну душу свого героя. Герой С. Бондура став справжнім очільником хуліганської зграї, епіцентром її нещадності.

«Це не лідер подібних до себе, а ідейний натхненник, злий дух», – писали про персонажа С. Бондура балетні критики (Марковська, 1989, с. 3). Проте не всі ролі танцівника позначені негативізмом. Однією із найяскравіших сценічних робіт артиста став Ватажок лебедів у виставі «Гидке каченя»: велична постава, органічне поєднання пластики різноманітних положень рук, одухотвореність і спокій уособлювали мрії Гидкого каченяти про прекрасне. «Такий танець, – відгукувалися про образ, створений С. Бондуром, театрознавці, – викликає щемливе почуття просвітлення, створює враження вільного польоту» (Марковська, 1989, с. 3). Не менш прекрасним став образ Джеймса в балеті Г. Левеншельда «Сильфіда» в хореографії А. Бурнанвіля, де поряд із складними технічними рухами (високі стрибки із занесеннями ніг, стрімкі обертання тощо), танцівник продемонстрував серйозне прагнення до психологічного створення сценічного образу.

У липні й жовтні 1986 р. С. Бондур отримав перші заслужені нагороди – здобув треті премії на Міжнародних конкурсах артистів балету в м. Варна (Болгарія) та м. Париж (Франція). Щоб по-справжньому оцінити значення обох конкурсів, варто зазначити, що, наприклад, у хореографічному змаганні в Болгарії брали участь 134 виконавці із 26 країн світу (звання лауреатів отримали лише 7 танцівників). У рамках конкурсу С. Бондур представив журі та глядачам 6 класичних варіацій, підготовлених під керівництвом досвічених педагогів-репетиторів – Марини Кондратьєвої, Володимира Ніконова (Великий театр, Москва), Володимира Денисенка, Анатолія Кучерука (Київський ДАТОБ ім. Т. Шевченка) та 2 номери сучасної хореографії, поставлені для танцівника відомими балетмейстерами Генріхом Майоровим та Віктором Литвиновим.

На сценічні успіхи молодого танцівника особливо вплинула творчість балетмейстера Георгія Ковтуна, який очолював балетну трупу Київського музичного театру для дітей та юнацтва впродовж 1988–1994 років. С. Бондур пригадував, що з Г. Ковтуном театр перетворився на творчу лабораторію, яка презентувала глядачеві велику кількість вистав. Звичайно, не кожен з них був високої якості, але всі разом відображали творчу лабораторію балетної трупи, яка працювала з повною віддачею (Бордун, 1999). Кожна вистава, створена Г. Ковтуном, ставала для С. Бондура певною сходинкою в подоланні нових труднощів – і технічних, і акторських. Танцівник узяв участь майже в усіх виставах балетмейстера (понад 30), серед яких: «Мауглі», «Распутін», «Єврейська балада» О. Градського, «Весна священна» І. Стравинського, «Пригоди в смарагдовому місті» О. Яковчука, «Поминальна» Х. Родріго. Останній спектакль посів важливе місце в творчій спадщині С. Бондура, адже, як зізнається сам танцівник, саме в цій роботі він зрозумів, що сучасна хореографія є такою самою логічною й послідовною у власній лексичі, як і класичний танець (Конькова, 1996, с. 11).

Важливу роль у сценічній долі С. Бондура відіграв й інший балетмейстер – Валерій Ковтун, особливою заслугою якого стало привнесення до репертуару Київського музичного театру для дітей та юнацтва балетів академічної спадщини: «Лебедине озеро», «Спляча красуня», «Лускунчик» П. Чайковського, «Жізель» А. Адана й ін. Звертався хореограф і до радянської класики, приміром, його авторству належав спектакль «Ромео і Джульєтта» С. Прокоф'єва, де С. Бондур виконав головну партію – Ромео – у парі з провідною солісткою театру – Іриною Гордійчук. Тогочасні театрознавці писали про ролі, створені артистами: «Виконавець, технічна майстерність якого заслуговує найвищих епітетів, зіграв у цій виставі одну з кращих, найпереконливіших своїх ролей. Його герой – легковажний і безтурботний шукач пригод, у душі якого зустріч із Джульєттою викликає справжнє потрясіння. Історія кохання героїв, сповнена трепетності і ніжності, пристрасті, надії і відчаю, блискуче передана виконавцями у чудових дуетах» (Чубасова, 2002, с. 20–21).

Іншою спільною роботою балетмейстера В. Ковтуна та С. Бондура стала вистава «Петрик і вовк», де танцівник втілював образ головного персонажа – «веснянкуватого шибеника з рогаткою», про якого балетознавці писали: «Море нерозтраченої енергії, яка прагне виходу назовні, готовність до дії і самоствердження» (Цебенко, 2000, с. 9).

Упродовж своєї балетної кар'єри С. Бондур працював з такими відомими балетмейстерами, як уже згадані Георгій Ковтун, Олег Виноградов та Валерій Ковтун, а також Віктор Литвинов, Олексій Ратманський (нині – провідний хореограф «American Ballet Theatre»), Алла Рубіна, Елен Матіс та з іншими авторами-постановниками. Двічі С. Бондур запрошував до балетної трупи Великого театру в Москві хореограф Юрій Григорович.

Танцівник отримав чудовий досвід гри на драматичній сцені у виставі «Маленький принц» (головна роль Принца) разом із знаними акторами – Н. Сумською, А. Хостікоєвим, Б. Бенюком. Кінець артистичної кар'єри С. Бондур сприйняв спокійно, відповідно до вимог життя, адже від того моменту розпочався новий етап у його творчому житті – балетмейстерський. Завершення сольного періоду

в творчій діяльності він коментував в одному з інтерв'ю: «Балет – це моє життя. Я знаю, що можу навчити цього мистецтва. Я пройшов школу емоційних станів, яка необхідна на всіх стадіях становлення артиста. Завершується моя кар'єра танцівника, до цього ставлюся спокійно, по-філософському, тому що вже пережив чимало важливих етапів. Для мене балет – це дихання, піт, кров, сльози, небо і земля. Але ще необхідно, щоб поруч були близькі і дорогі люди, які тебе люблять і цінують. Усвідомлення цього й виправдовує твоє існування» (Коскін, 2007).

Упродовж 1989–1994 років С. Бондур навчався на балетній кафедрі Санкт-Петербурзької консерваторії під керівництвом відомого танцівника і хореографа Микити Долгушина, по закінченні якої одержав диплом балетмейстера-репетитора (клас Габрієли Комлевої). Ще в роки навчання С. Бондур отримав перший серйозний балетмейстерський досвід: у 1992 р. поставив для танцівника С. Єгорова танцювальний номер «Шаман», з яким виконавець виборов друге місце на конкурсі балету імені Сержа Лифаря.

У наступні роки з'явилися інші творчі роботи С. Бондура: моноспектакль «Romantic» на музику канадського композитора А. Ганьєна за участю відомих майстрів вітчизняної балетної сцени – О. Філіп'євої, О. Шаповала, І. Гордійчук, К. Гордійчука, Ю. Дятко, К. Кузнецова, а також хореографічні мініатюри за участю С. Сідорського, К. Алаєвої, Я. Саленка, Д. Матвієнка, А. Кавасакі, К. Вінового, А. Дорош, М. Чепика й ін. Безцінний досвід постановки пластичних рухів С. Бондур здобув під час підготовки спектаклю Р. Віктюка «Бульвар Сан-Сет»: він створив хореографію для міжнародного проекту – фільму «Топка», присвяченого постаті Сергія Ейзенштейна. Новий досвід – балетмейстерсько-педагогічний – додала в творчу скарбницю митця постановка балету «Коппелія» Л. Деліба, створена силами учнів Муніципальної академії танцю імені Сержа Лифаря. Про власну редакцію вистави балетмейстер зазначав, що вона мала досить складний зміст через поєднання кількох казок Е. Гофмана, які сприймалися читачем певною мірою як філософські твори. Балетмейстер, навпаки, спробував зробити виставу водевільного характеру, оскільки легка музика Л. Деліба, на його погляд, врівноважувала гофманівську філософію і форму дитячої казки. «Я виходив з того, – коментував С. Бондур, що цей балет виконуватимуть діти різного віку і на ньому виховуватимуться» (Коскін, 2007).

В останнє десятиліття С. Бондур займається переважно педагогічною та репетиторською діяльністю: виконує обов'язки педагога-репетитора в балетній трупі Національної опери України, обіймає посаду завідуючого відділенням класичної хореографії в Інституті Шоу-Бізнесу, продовжує працювати з учнями Київської муніципальної академії танцю імені Сержа Лифаря й водночас опікується власним балетним фестивалем «Сергій Бондур запрошує». Фестиваль дає змогу митцеві залучати до власних творчих вечорів друзів-колег – зірок світового рівня з різних країн світу, що, своєю чергою, популяризує Україну в світі як країну з високим рівнем хореографічного мистецтва.

Висновки

Отже, творчий внесок українського танцівника Сергія Бондура в розвиток вітчизняного балетного театру кінця ХХ–ХХІ ст. визначається: створенням високопрофесійних та високохудожніх образів на сценах провідних театрів України (Львівського державного академічного театру опери та балету імені Івана Франка, Київського державного музичного театру для дітей та юнацтва), які ввійшли в історію українського балету як зразки справжнього сценічного мистецтва; співпрацею з багатьма відомими балетмейстерами – В. Литвиновим, Г. Ковтуном, В. Ковтуном, О. Виноградовим, О. Ратманським та іншими хореографами; формуванням значного балетмейстерського доробку, який складається з концертних номерів, хореографічних мініатюр, моноспектаклів та повноцінних вистав, де випробували власні сили й учні та молоді українські артисти, і відомі вітчизняні балетні солісти; накопиченням важливого педагогічного досвіду, який допомагає артистові виховувати нове покоління українських танцівників.

Насамкінець зазначимо, проблема цієї публікації потребує глибшої дослідницької уваги, а тому не може обмежуватися лише однією статтею. Отримані результати подальших досліджень мають бути викладені у фахових мистецтвознавчих виданнях, присвячених вивченню історії балету в Україні.

Список використаних джерел

Бордун, С. (1999, 24 березня). Сергій Бондур: «Балет лікує все». Триває перший сезон Дитячого музичного театру у власному приміщенні. *День*.

- Зінич, О. В. (2014). Пластична мова сучасного балету: аспект взаємодії різних образних систем. *Мова і культура*, 17(4), 45-53.
- Коваленко, Є. (2013). Особливості уроків класичного танцю в Національній опері України. *Культура України*, 42, 171-180.
- Конькова, Г. (1988). Ролі і образи Сергія Бондура. *Театрально-концертний Київ*, 15, 11-12.
- Конькова, Г. (1996). П'ятдесят партій під вдячні оплески. *Театрально-концертний Київ*, 9, 10-11.
- Коскін, В. (2007, 5 вересня). *Сергій Бондур: «Балет – це піт, кров, сльози, небо і земля»*. Портал українця. <http://www.vox.com.ua/data/osnovy/2007/09/05/sergii-bondur-balet-tse-pit-krov-slozy-nebo-i-zemlya.html>.
- Мамасв, С. (1986). Перші успіхи Сергія Бондура. *Театрально-концертний Київ*, 16, 12-13.
- Марковська, Т. (1989, 31 грудня). Покликання – служіння музі. *Культура і життя*, с. 3.
- Підлипська, А. (2011). Тенденції розвитку наукових досліджень у галузі хореографічної культури в Україні. *Культура і сучасність*, 2, 207-210.
- Станішевський, Ю. (2003). *Балетний театр України: 225 років історії*. Музична Україна.
- Станішевський, Ю. (2008). *Український балетний театр: історія і сучасність*. Музична Україна.
- Цебенко, І. (2000). Навіть Вовк зтанцював. *Театрально-концертний Київ*, 1-2, 9.
- Чубасова, І. (2002). Романтично-піднесеною мовою. *Театрально-концертний Київ*, 8, 19-21.
- Шагаєва, О. (1989, 25 березня). Талант – нелегка нагорода. *Молода гвардія*, с. 4.

References

- Bordun, S. (1999, March 24). Serhii Bondur: "Balet likuie vse". Tryvaie pershyi sezon Dytiachoho muzychnoho teatru u vlasnomu prymishchenni [Serhii Bondur: "Ballet heals everything". The first season of the Children's Music Theater is underway on its own premises]. *Den* [in Ukrainian].
- Chubasova, I. (2002). Romantychno-pidnesenoio movoiu [Romantic and elevated language]. *Teatralno-kontsertnyi Kyiv*, 8, 19-21 [in Ukrainian].
- Konkova, H. (1988). Roli i obrazy Serhiiia Bondura [The roles and characters of Serhii Bondur]. *Teatralno-kontsertnyi Kyiv*, 15, 11-12 [in Ukrainian].
- Konkova, H. (1996). Piatdesiat partii pid vdiachni oplesky [Fifty parts to grateful applause]. *Teatralno-kontsertnyi Kyiv*, 9, 10-11 [in Ukrainian].
- Koskin, V. (2007, September 5). *Serhii Bondur: "Balet – tse pit, krov, slozy, nebo i zemlia"* [Serhii Bondur: "Ballet is sweat, blood, tears, sky and earth". Portal ukrainsia. <http://www.vox.com.ua/data/osnovy/2007/09/05/sergii-bondur-balet-tse-pit-krov-slozy-nebo-i-zemlya.html>] [in Ukrainian].
- Kovalenko, Ye. (2013). Osoblyvosti urokov klasychnoho tantsiu v Natsionalnii operi Ukrainy [Peculiarities of classical dance lessons at the National Opera of Ukraine]. *Kultura Ukrainy*, 42, 171-180 [in Ukrainian].
- Mamaiev, S. (1986). Pershi uspikhy Serhiiia Bondura [Serhii Bondur's first successes]. *Teatralno-kontsertnyi Kyiv*, 16, 12-13 [in Ukrainian].
- Markovska, T. (1989, December 31). Poklykannia – sluzhinnia muzi [Vocation is in the service to the muse]. *Kultura i zhyttia*, p. 3 [in Ukrainian].
- Pidlypska, A. (2011). Tendentsii rozvytku naukovykh doslidzhen u haluzi khoreografichnoi kultury v Ukraini [Tendencies in the research development in the field of choreographic culture in Ukraine]. *Kultura i suchasnist*, 2, 207-210 [in Ukrainian].
- Shahaieva, O. (1989, March 25). Talant – nelehka nahoroda [Talent is not an easy reward]. *Moloda hvardiia*, p. 4 [in Ukrainian].
- Stanishevskiy, Yu. (2003). *Baletnyi teatr Ukrainy: 225 rokiv istorii* [Ballet Theater of Ukraine: 225 years of history]. Muzychna Ukraina [in Ukrainian].
- Stanishevskiy, Yu. (2008). *Ukrainskii baletnyi teatr: istoriia i sovremennost* [Ukrainian ballet theater: history and modern time]. Muzychna Ukraina [in Russian].
- Tsebenko I. (2000). Navit Vovk zatantsiuvav [Even the Wolf has learnt how to dance]. *Teatralno-kontsertnyi Kyiv*, 1-2, 9 [in Ukrainian].
- Zynych, O. V. (2014). Plastychna mova suchasnoho baletu: aspekt vzaiemodii riznykh obraznykh system [The plastic language of modern ballet: the aspect of the interaction of different image systems]. *Mova i kultura*, 17(4), 45-53 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 10.03.2020

**К ИСТОРИИ УКРАИНСКОГО
БАЛЕТНОГО ТЕАТРА
КОНЦА XX – НАЧАЛА XXI В.:
ТВОРЧЕСТВО СЕРГЕЯ БОНДУРА**

Легкая Светлана Андреевна
*Кандидат исторических наук,
Киевский национальный университет
культуры и искусств, Киев, Украина*

Цель статьи состоит в изучении творческого наследия танцовщика, педагога и балетмейстера Сергея Бондура, который находился у истоков формирования сценического репертуара нескольких украинских театров. Методология работы включает использование следующих методов исследования: искусствоведческого, культурно-исторического, системного, типологического, сравнительного, художественно-стилистического анализа. Научная новизна исследования заключается в том, что в нем впервые подробно проанализирована творческая биография С. Бондура, определены основные этапы его сценического пути, проанализированы наиболее известные роли, рассмотрен балетмейстерский и педагогический потенциал. Выводы. Творческий вклад украинского танцовщика Сергея Бондура в развитие отечественного балетного театра конца XX–XXI в. заключается в том, что: созданные им высокотехнические и глубоко художественные образы на сценах ведущих театров Украины (Львовского государственного академического театра оперы и балета имени Ивана Франко, Киевского государственного музыкально-театра для детей и юношества) вошли в историю украинского балета как образцы высокого сценического искусства; танцовщику удалось сотрудничать со многими известными балетмейстерами – В. Литвиновым, Г. Ковтуном, В. Ковтуном, О. Виноградовым, А. Ратманским и другими хореографами; был накоплен балетмейстерский опыт, реализованный в форме концертных номеров, хореографических миниатюр, моноспектаклей и полноценных спектаклей, в которых участвовали как студенты и молодые украинские артисты, так и известные отечественные балетные солисты; педагогический опыт, накопленный артистом помогает ему воспитывать новое поколение украинских танцовщиков.

Ключевые слова: Сергей Бондур; украинский балетный театр; классический танец; искусство балетмейстера

**THE HISTORY OF THE UKRAINIAN
BALLET THEATER OF THE
LATE 20th – EARLY 21st CENTURIES:
CREATIVE WORK OF SERHII BONDUR**

Svitlana Lehka
*PhD in History,
Kyiv National University of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine*

The purpose of the article is to study the creative heritage of the dancer, teacher and choreographer Serhii Bondur, who was at the origin and development of the stage repertoire of several Ukrainian theatres. The research methodology comprises the following research methods: art studies, cultural and historical, systemic, typological, comparative, artistic and stylistic analysis. The research novelty is that the analysis of the S. Bondur's career biography was presented in details for the first time, main phases of his stage work were identified, his most known roles were analysed, his achievements as ballet master and pedagogue were considered. Conclusions. The creative contribution of the Ukrainian dancer Serhii Bondur to the development of the national ballet theatre of the late 20th – 21st centuries is as follows: he created highly technical and profound artistic images on the stages of the leading theaters of Ukraine (Ivan Franko State Academic Opera and Ballet Theater in Lviv, Kyiv Municipal Musical Theatre for Children and Youth), which became the part of the Ukrainian ballet history as examples of true stage art; cooperative work with many famous choreographers – V. Lytvynov, H. Kovtun, V. Kovtun, O. Vynohradov, O. Ratmanskyyi and others; choreographer's experience was accumulated in the form of the concert programme, choreographic miniatures, solo performances and performances, where students and young Ukrainian artists, as well as famous domestic ballet dancers took part; the acquired pedagogical experience helps Bondur to educate a new generation of the Ukrainian dancers.

Keywords: Serhii Bondur; Ukrainian ballet theatre; classical dance; choreographer skills